
Drijemao je na glavnoj željezničkoj stanici u Milanu i svaki sat s telefonske govornice okretao broj koji mu je dao gospodin Panja. Konačno, oko šest uveče, javi se glas: „Pronto.”

- Ja sam, Adem, gospodine Panja, jeste li Vi?

- Momento, sinjor...

Poslije dvadesetak sekundi javio se poznati glas:

- Slušam, Ademe.

- Tu sam, u Milanu. Mogu li Vas vidjeti?

- Dođi u osam sati u hotel King, biću tamo.

Ode u javni toalet, obuče najbolju košulju koju je imao, cipele očisti toalet-papirom i sjedne u taksi.

Hotel je bio grandiozan. Stara srednjovjekovna zgrada, okićena svim novotarijama. Ostavio je torbicu na garderobi i zakoračio debelim tepihom u restoran. Panja je sjedio sam i očima mu pokazao na stolicu prekoputa.

- Šta je zapelo, moj Ademe?

Momak pokuša ukratko da ispriča svoju priču, ali puno detalja, sve u svemu petnaest minuta je govorio.

- Bogami, nema nazad.

- Šta da radim?

- Slušaj me i pamti svaku riječ. Tako kako si počeo nećeš daleko stići, pitanje je dana kad će te uhapsiti. Pa drito u Zenicu. Ovo je Zapad, kapitalizam, nema milosti. Ili si gore ili dole. Bog ti je sve dao, visok, jak, lijep, plave oči... Sve ljepotice svijeta te čekaju. Pametan si, a trošiš mladost. Ti u Italiji možeš živjeti, ali nikad nećeš biti bogat. Ovo je siromašna država, zato je i ratovala, kao i Njemačka, Austrija... Bogate su države samo one

što su kolonije imale: Engleska, Francuska, Belgija, Holandija... Tamo treba živjeti. Najbolje u trokutu Pariz-Frankfurt-Amsterdam. Tu su novci. Kakav to hodaš? Najgluplji drot će te legitimisati. Hodaj kao gospodin, uspravno, odsjedaj na skupim mjestima jer tamo dolaze bogati. U Bosni se druži s Bosancima, u Njemačkoj s Njemcima. Treba da misle da si bogat, i to je dovoljno. Zato moraš sebe voljeti, njegovati i učiti. Ti si svoje bogatstvo. Mozak i tijelo bez jezika ništa ne vrijede. Unovči ih, istreniraj, oblikuj... Svaki dan koristi za vježbu, svaki treći dan manikura, pedikura, frizura. Obučes se kao kralj, nosiš kašmir Hermes koji košta sto hiljada maraka, sat Patek Philippe, cipele John Lobb. Engleske cipele pustiš da odstoje, daš ih posluži da ih razgazi, pa tek obuješ. Sa znanjem, ljepotom i „perjem“ dobiješ hrabrost i sigurnost u sebe. Tako se dobije prilika za velike poslove. Tako se upoznaju ljudi uz koje idu velike pare.

- Kako ću, ni pasoša nemam...

- Završićemo, uzmi sobu u ovom hotelu, sutra će doći čovjek da te slika, za dva dana ćeš dobiti jugoslovenski pasport. Onda možeš gdje hoćeš: Pariz, Frankfurt, Beč... Pomažem ti jer sam i ja iz Sarajeva.

- Hvala. Kako ću Vam se odužiti?

- Daj fotografu milju maraka. Što se mene tiče, ništa, kad se vidimo sljedeći put plaćaš najskuplju bocu vina. Ako ne budeš imô para, budeš kokuz, ja ću te natjerati da mi ovo platiš.

Adem je prvi put u životu spavao na satenskoj posteljini na krevetu većem nego što je soba u kojoj je odrastao. Poslije razgovora s mentorom osjećao se zaštićenim i sigurnim. Analizirao je svaku riječ koju je čuo. Govoriti jezike, markirati se i trenirati... To je to.

Doručkovao je u prizemlju hotela i dalje nigdje nije trebao ići. Tu su bili i butici i saloni. Ulazio je iz jedne u drugu radnju. Prvo kod frizera, a u istom salonu pediker i manikura. Zatim butik s garderobom. Potrošio je pola uštedevine, ali se i vidjelo. Hotelskim salonom hodao je visok momak, crne začesljane kose prema tjemenu koja se presijavala pod svjetlom isto kao i lakovane cipele na nogama. Usko odijelo je isticalo dugo gipko tijelo. Na dječaćkom licu oslikana je linija teškog života, pa je izgledao kao da ima dvadeset i pet godina. Zato je kravata bila garant i davala dojam bogatstva. Slika mladog poslovnog čovjeka.

Tokom dana u sobu mu je došao sitni Italijan s akten-tašnom. Izvadio opremu i ispred plave pozadine napravio nekoliko snimaka, pedantno prebrojao novce i otišao.

Već sutradan s recepcije su ga pozvali da siđe u restoran, gdje ga čeka jedan gospodin.

Obukao se i u novom izdanju sišao. Na tu pojavu i čovjek bogatog iskustva kakav je Panja skoro da je ostao bez riječi.

- Dobar si, Adame, dobar...

- Adem, nije Adam.

- Adame, evo ti pasoša.

Kad je otvorio crvenu knjižicu, vidio je svoju fotografiju, Adam ime, Mugoša prezime, mjesto rođenja Kreševo. Ono što

ga je najviše iznenadilo bili su pečati graničnih prelaza po kojima je imao jedno putovanje u Austriju i prije dva dana ovjera da je ušao u Italiju na Sežani.

Sjedili su uz espresso i proseko jedan sat. Sve što mu je rekao gospodin Panja bilo je da ima regularnih momaka u Frankfurtu i da se javi Somi u restoran San.

Biznis-klasom iz Milana je stigao u Njemačku, saobraćajno čvorište i bankarski centar Frankfurta na Majni.

Kraj Drugog svjetskog rata za pobjednike je bio raspodjela plijena, za gubitnike opšta bježanija. Iz Jugoslavije su svi kvislinzi, a bilo ih je u desetak vojski, pohrlili prema zapadnim zemljama.

Kad je šezdeset i osme Tito sa Zapadnom Njemačkom potpisao Sporazum o razmjeni radne snage, stotine hiljada nezaposlenih radnika je krenulo na „privremeni rad“ i rasulo se po njemačkim gradovima. Poslije nekoliko godina ti ljudi koji su već imali industrijsku kulturu, vrijedno su zaradili novce da kupe auta i grade kuće po Jugoslaviji. Jedan manji dio druge generacije iseljenika povezao se s rođacima koji su pred partizanima pobjegli bez pasoša.

Gdje ima naroda, ima para. Eto teferiča. Tamo gdje ima novaca i naivnih ljudi, dolaze i prevaranti, kockari, prostitutke, siledžije, kafandžije, vjerski službenici, nacionalisti, muzikanti i pjevaljke. I svi drugi koji su mislili da mogu imati interesa od tih maraka.

Postala Njemačka mala, pa se prelilo dalje po Evropi. Pa i činjenica da pola Evrope ne zaključava kuće pune starina i novotarija, navukla je hiljade momaka željnih avanture i